

Helge Torm
Munkevænget 2
Sorø
Tlf.: 2993 1891

Sorø den 3. februar 2023

NYHEDSBREV 1-2023 Aktuelle bevaringssager.

(Udførlig besked om de post scriptum nævnte medlemsaktiviteter følger snarest).

Kære medlem!

Det er en travl tid, vi lever i, hedder en efterhånden gammel sang, og det er det stadigvæk. Sorø Bevaringsforening har måske endda aldrig haft så travlt på bevaringsfronten som nu!

I 2021-22 dukkede der mange nye sager op, og de vælter nærmest ind med uformindsket styrke. Heldigvis er der glædelige sager indimellem, ellers tror jeg nok, vi ville miste gejsten i bestyrelsen.

Den mest glædelige sag er den om *det gamle Hotel Postgaarden*, som nu er ved at være helt færdigombygget til boliger – med bibeholdelse af alle de gamle længer. Søndag den 2. oktober havde vi pæn succés med rundvisningen på stedet efter forudgående taler i gården, hvor solen endnu skinnede mildt – før et mindre skybrud. Ejer og bygherre, Thomas Petersen, tog imod de o. 35 deltagere. Han, byplanarkitekten fra kommunen og undertegnede roste hinanden for godt samarbejde. - Vi har da i denne sag slugt et par kameler: de nedad udvidede vinduer i gadefacaden (undtagen ud for Holberg-stuen) og brandtrapperne i gården.

Den anden gode sag, jeg vil nævne her, drejer sig om den omdiskuterede *logebygning for enden af Trautnersvej*. Også denne bevaringsværdige bygning bevares, så den bevarer sine hovedtræk, men det må indrømmes, at der her sker en del ændringer, også til den gale side, men nogle af dem er ganske forskønnende (vestgavlen mod søen og facaden mod vejen), og så er det lykkedes os at få fastholdt hovedindgangspartiet i østgavlen. Der er andre problemer som overholdelse af sølinjebeskyttelsen, men det er ikke så meget vores bord som DN-Sorøs.

De *mange triste sager* drejer sig om større helheder, hvor der så også indgår grønne områder med bevaringsværdige træer. Der har længe været en tendens i kommunen til at udnytte sådanne åndehuller til nyt og mere intensiv bebyggelse, selv om man så derved mister både kulturhistorie og landskabelige værdier.

Det begyndte for nogle år siden med nedrivningerne af de gamle højskolebygninger fra 1880'erne på Banevej og fjernelsen af gamle træer og alt andet grønt. Bygningerne var ikke af største bevaringsværdi, men emmede af kulturhistorie, nu kun bevaret på fotos og så Niels Bjerres

maleri fra 1890, at se på Hirschsprungs Samling. Den ny bebyggelse fik end ikke et navn, der associerer til den forsvundne højskole!

Ankerhus

Nu er turen så kommet til et andet væsentligt stykke kulturhistorie, der også fortæller om Sorø's historiske betydning som et vigtigt uddannelsessted lige fra middelalderen til vore dage: *Ankerhus ved Slagelsevej*. Her er flere historiske bygninger fra grundlæggelsen ved Magdalene Lauridsen i 1902 og frem og nyere bygninger fra efter 2. verdenskrig. De står i dag ubenyttede hen.

Nye ejere, et firma ved navn Innovater A/S, har købt stedet i 2021 og udarbejdet en handlingsplan for hele området, som i efteråret har været til debat i en forhøring. Et forslag til lokalplan vil blive fremlagt til sommer. Vi har naturligvis gjort indsigelse i forhøringen (jfr. bilag).

Det kan dog allerede nu konstateres, at det Ankerhus, vi kender i dag, i det store hele vil forsvinde, hvis planerne gennemføres, som de ser ud nu. Af bygninger vil kun fem overleve, den ene endda i amputeret udgave, og af det grønne vil der næppe lades træ på træ tilbage. Parkpræget forsvinder til fordel for ny, massiv bebyggelse i op til fire(!) etager, og et supermarked er foreslået placeret i vestenden af området, ud til Slagelsevej – det bliver et yndigt syn og til skade for handelen i bymidten! Og for resten af pengene får man P-pladser, f.eks. foran hovedbygningen.

Om Mindestuerne. Villaen, som Mor Magda byggede i 1902, bliver bevaret, men mindestuerne for hende er allerede nu en saga blot☹. Vi skal være glade for, at der i 2021 og 2022 blev mulighed for medlemmerne til at se dem. Ved det sidste besøg var der igen fuldt hus, takket være god foromtale i pressen. Nu har arvinger til Magdalene hentet, hvad de ville have, og Museum Vestsjælland har bjerget en del værdifuldt materiale. Vi er dog alle blevet et unikt kulturhistorisk boligmiljø fattigere – igen: det findes kun bevaret på fotos og film.

Af andre grønne åndehuller, som er under angreb, er der dels Akademihaven, dels den gamle Amtmandshave (syd for Slagelsevej).

Akademihaven

På grund af ny bebyggelse (det siger ejer, Stiftelsen Sorø Akademi selv), men også på grund af ælde er den nordligste ende af alléen fra indkørslen ved Søgade og ind i parken blevet fældet. Man lover at plante nye træer, men vil de kunne få ordentligt rodfæste ud for det nye byggeri, som er besluttet på hjørnet ved Villereden? Og vil denne nye bebyggelse føje sig pænt ind i helheden? Også her kan man tvivle. Det er lykkedes os at få hovedindgangene placeret i gadefacaderne, et fremskridt, men hvordan med facaderne generelt? Ja, det vil være synd at sige, at de er tilpasset det historiske gadebillede, de skal indgå i.

Amtmandshaven

Hvad Amtmandshaven angår, kan enhver nu se, hvor hårdt der er faret frem. Af træer står tilbage et platantræ mod øst og tre bøgetræer mod syd. Alt andet, der kan minde om noget grønt, er pist

væk. Og så kan man roligt frygte for, om de tilbageblevne træer overlever byggeprocessen, når gravemaskinerne tager fat. Måske visner de ikke med det samme, men om nogle få år...

Filadelfia

Til de seneste triste sager hører spørgsmålet om nedrivning af hele tre bevaringsværdige bygninger på Filadelfia, som af kommunen er blevet udpeget som kulturmiljø. Da de pågældende bygninger (som alle andre på Filadelfia) er blevet SAVE-vurderet, og de er fundet bevaringsværdige i høj grad, skal ejers ønske om tilladelse til nedrivning ud i offentlig høring, og det er så også sket. Men hvor mange har bemærket det? Nuvel, vi fået lejlighed til at udtale os, og det er så sket i en indsigelse af ??? (jfr. bilag). Bygningerne, der er i fare, er alle opført i dr. Sells tid, så et tab af dem udhuler virkelig værdien af det særlige kulturmiljø her.

Tersløsegaard

Nu vi er ude nordpå, skal det da lige med, at også ved Tersløsegaard skal der fjernes træer, nemlig de to ældgamle lindetræer, der flankerer hovedindgangen. Desværre er de ikke en del af bygningsfredningen for huset, så de kan fældes uden tilladelse fra fredningsmyndighederne, og genplantning kan ikke forlanges. Der er dog ikke noget til hinder for, at ejer genplanter frivilligt, gerne med lidt større afstand fra bygningen. Det ville være historisk korrekt!

Villakvarteret nord for Slagelsevej

Oven på den bedrøvelige gennemgang af aktuelle sager er det måske passende at slutte af med den umiddelbart opmuntrende oplysning, at kommunen ikke bare vil lave en bevarende lokalplan for det gamle villakvarter nordvest for bymidten, og som foreningen foretog SAVE-vurdering af i 2011-12, men sandsynligvis også i samme ombæring for det gamle villakvarter langs med hele nordsiden af Slagelsevej, en ordentlig mundfuld.

De indledende manøvrer er i gang med besigtigelser i felten i forening mellem kommunens byplanarkitekt Ellen Sloth, foreningsformanden og museumsinspektør Helle Ålsbøl, Museum Vestsjælland. Det drejer sig bl.a. om fastsættelse af en afgrænsning af "bevaringsområdet" mod nord med byggeår 1960 oder so som passende kriterium.

Venlige hilsener

NB!

Kommende arrangementer for medlemmer (sæt X i din kalender nu!):

Fredag den 27. marts kl. 19 på Værkerne: Foredrag om vedligehold og generalforsamling

Torsdag den 1. juni kl. 14: Besøg på herregården Tybjerggaard

